

Dosarul nr. 3ra-622/20

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani – M. Gandrabur
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău – M. Guzun, G. Dașchevici, V. Clima

ÎNCHEIERE

24 iunie 2020

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Maria Ghervas
Nina Vascan
Victor Burduh

examinând admisibilitatea recursului declarat de către Casa Națională de Asigurări Sociale,

în cauza de contencios administrativ la cererea de chemare în judecată depusă de către Irina Petrușca împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la contestarea actului administrativ,

împotriva deciziei din 23 ianuarie 2020 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a respins apelul declarat de către Casa Națională de Asigurări Sociale,

constată:

La 18 iulie 2018 Irina Petrușca a depus cerere de chemare în judecată, în procedura contenciosului administrativ, ulterior concretizată, împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale, prin care a solicitat recunoașterea ilegalității refuzului Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. P-1350/18 din 11 iulie 2018, obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale să recalculeze și să achite Irinei Petrușca indemnizația lunară pentru creșterea copilului XXXXX, născută la XXXXX, în mărime de 30 % din salariul mediu al soțului Sergiu Petrușca, după expirarea concediului de maternitate până la atingerea vârstei de 3 ani, precum și compensarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii Irina Petrușca a invocat că este soția lui Sergiu Petrușca, căsătoria lor fiind înregistrată și trecută în Registrul actelor de stare civilă de Primărie Hîrbovăț, raionul Anenii Noi sub nr. 25 la 25 iulie 2009.

La XXXXX, în familia soților Petrușca s-a născut fiica XXXXX.

A indicat că soțul său activează în organele procuraturii începând cu 14 februarie 2005, iar la moment exercită funcția de procuror în Procuratura pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale și achită contribuții în fondul social ca salariat, fiind persoană asigurată, pe când, reclamanta nu este angajată în câmpul muncii, fiind în exclusivitate la întreținerea soțului, neavând careva surse de venit.

După nașterea fiicei, reclamantei i-a fost calculată și achitată indemnizația de maternitate ca persoană care se află la întreținerea soțului, reieșind din salariul mediu al soțului, iar ulterior, s-a stabilit indemnizația lunară de care beneficiază ca persoană neasigurată.

Astfel, la 15 mai 2018 a depus la Casa Teritorială de Asigurări Sociale Botanica cerere prealabilă, prin care a solicitat să-i fie stabilită, recalculată și achitată indemnizația lunară pentru creșterea copilului, ca persoană care se află la întreținerea soțului salariat, până la atingerea copilului a vârstei de 3 ani.

Prin răspunsul nr. X-01/092406 din 04 iunie 2018, cererea prealabilă a fost respinsă, pe motiv că ea a beneficiat de maternitate ca persoană care se află la întreținerea soțului, care a fost stabilită în octombrie 2017, însă, în prezent, poate beneficia de indemnizație ca persoană neasigurată, până la împlinirea copilului a vârstei de 3 ani.

Nefiind de acord cu acest răspuns, a depus la Casa Națională de Asigurări Sociale cerere prealabilă, prin care a solicitat stabilirea, recalcularea și achitarea indemnizației lunare pentru creșterea copilului XXXXX în mărime de 30 % din salariul mediu al soțului, până la atingerea de către copil a vârstei de 3 ani, ca persoană care se află la întreținerea soțului, însă, prin răspunsul din 11 iulie 2018 cererea prealabilă a fost respinsă.

Reclamanta a menționat că nu a fost de acord cu acțiunile Casei Naționale de Asigurări Sociale și le-a considerat drept ilegale, indicând că refuzul contestat încalcă dreptul ei, garantat de stat, la susținerea financiară în cazul producerii unor riscuri, precum maternitatea.

Prin hotărârea din 12 noiembrie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani cererea de chemare în judecată înaintată de către Irina Petrușca s-a admis. S-a anulat răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. P-1356/18 din 11 iulie 2018, ca fiind emis contrar legii, s-a obligat Casa Națională de Asigurări Sociale să recalculeze și să achite reclamantei Irina Petrușca indemnizația lunară pentru îngrijirea copilului XXXXX, născută la XXXXX, în mărime de 30 % din salariul mediu al soțului Petrușca Sergiu, începând cu data expirării concediului de maternitate și până la atingerea de către copil a vârstei de 3 ani. S-a încasat din contul Casei Naționale de Asigurări Sociale în beneficiul Irinei Petrușca suma de 3 000 lei cu titlu de cheltuieli pentru acordarea asistenței juridice. (f.d. 90, 92-99)

Prin decizia din 23 ianuarie 2020 a Curții de Apel Chișinău s-a respins cererea de apel declarată de către Casa Națională de Asigurări Sociale. (f.d. 122, 123-130)

Instanțele în motivarea soluției sale au reținut că prin prisma art. 124 Codul muncii este ilegal răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale P-1350/18 din 11 iulie 2018, fiind obligată Casa Națională de Asigurări Sociale să recalculeze și să achite Irinei Petrușca indemnizația lunară pentru creșterea copilului în mărime de 30 % din salariul mediu al soțului Sergiu Petrușca, până la atingerea vârstei de 3 (trei) ani a copilului.

Au mai reținut că conform art. 24 din Legea nr. 289 din 22 iulie 2004 privind indemnizațiile pentru incapacitate temporară de muncă și alte prestații de asigurări sociale, calculul și plata indemnizațiilor de asigurări sociale se efectuează de organele abilitate, în conformitate cu legislația în vigoare. În scopul realizării prevederilor Legii abordate, Guvernul Republicii Moldova prin Hotărârea nr. 108 din 03 februarie 2005 a aprobat Regulamentul cu privire la condițiile de stabilire,

modul de calcul și de plată a indemnizațiilor pentru incapacitatea temporară de muncă și altor prestații de asigurări sociale.

Instanțele au reiterat că din sensul normelor legale citate mai sus se deduce cert că soția, care se află la întreținerea soțului, adică nu este asigurată, este în drept să beneficieze de îngrijire a copilului până la împlinirea vârstei de 3 ani, în aceleași condiții ca și persoanele asigurate, iar Casa Națională de Asigurări Sociale a condiționat achitarea indemnizației lunare pentru creșterea copilului până la atingerea vârstei de 3 ani prin depunerea cererii de către soțul asigurat, însă, această condiționare este ilegală, în condițiile în care legea conferă soțiilor aflate la întreținerea soților asigurați dreptul de a beneficia de indemnizație de creștere a copilului de 3 ani.

Nefiind de acord cu decizia instanței de apel, la 29 ianuarie 2020 Casa Națională de Asigurări Sociale a depus recurs nemotivat, ulterior, la data de 11 martie 2020 a depus recurs motivat, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei din 23 ianuarie 2020 a Curții de Apel Chișinău. (f.d. 134, 135-138)

În motivarea recursului recurenta a indicat că instanța de apel nu a analizat multilateral actele normative și legislația în vigoare ce reglementează astfel de litigii, precum și nu au fost dovedite circumstanțele considerate de prima instanță și instanța de apel ca fiind stabilite.

La 18 mai 2020, Curtea Supremă de Justiție a expediat în adresa Irinei Petrușca copia recursului declarat de către Casa Națională de Asigurări Sociale împotriva deciziei din 23 ianuarie 2020 a Curții de Apel Chișinău (f.d. 140).

Completul specializat relevă că Irina Petrușca a recepționat copia recursului expediat, fapt confirmat prin avizul de recepție anexat la materialele dosarului (f.d. 142).

La 22 iunie 2020 Irina Petrușca a depus referință, solicitând respingerea recursului declarat de către Casa Națională de Asigurări Sociale și menținerea deciziei din 23 ianuarie 2020 a Curții de Apel Chișinău.

Efectuând controlul judiciar al hotărârilor contestate prin prisma argumentelor expuse în recurs și în referință, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că prin Legea nr.116 din data de 19 iulie 2018 a fost adoptat Codul administrativ al Republicii Moldova. În conformitate cu art. 257 alin. (1) al Codului administrativ, prezentul cod a intrat în vigoare la 01 aprilie 2019.

În conformitate cu art. 258, alin. (3) al Codului administrativ, procedurile de contencios administrativ inițiate până la intrarea în vigoare a prezentului cod se vor examina în continuare, după intrarea în vigoare a prezentului cod, conform prevederilor prezentului cod. Prin derogare, admisibilitatea unei astfel de acțiuni în contenciosul administrativ se va face conform prevederilor în vigoare până la intrarea în vigoare a prezentului cod. Prevederile prezentului alineat se vor aplica corespunzător pentru procedurile de apel, de recurs și de contestare cu recurs a încheierilor judecătorești.

Astfel, din sensul normei de drept enunțate urmează că legiuitorul a optat pentru principiul aplicării imediate a noilor reglementări procedurale. Decizia instanței de apel a fost pronunțată după intrarea în vigoare a Codului administrativ.

Legalitatea procedurilor, care au urmat după punerea în aplicare a Codului administrativ, se vor verifica prin prisma Codului administrativ și aici instanța de recurs cu referire la termenul de depunere a recursului reține că conform art. 245, alin. (1) din Codul administrativ recursul se depune la instanța de apel în termen de 30 zile de la notificarea deciziei instanței de apel, dacă legea nu stabilește un termen mai mic. Instanța de apel transmite neîntârziat Curții Supreme de Justiție recursul împreună cu dosarul judiciar.

Conform art. 245, alin. (2) din Codul administrativ motivarea recursului se prezintă Curții Supreme de Justiție în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel. Dacă se depune împreună cu cererea de recurs, motivarea recursului se depune la instanța de apel.

Luând în considerare că decizia Curții de Apel Chișinău a fost adoptată la 23 ianuarie 2020, fiind prezent în ședința de judecată reprezentantul Casei Naționale de Asigurări Sociale, iar la 29 ianuarie 2020 Casa Națională de Asigurări Sociale a declarat recurs, Completul ajunge la concluzia că recurenta s-a conformat prevederilor legale prevăzute la art. 245 din Codul administrativ și a depus recursul în termen.

Examinând temeiurile invocate în recurs în raport cu materialele cauzei, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție îl consideră drept inadmisibil, din următoarele motive.

Prin prisma art. 246 alin. (1) din Codul administrativ, Curtea Supremă de Justiție examinează din oficiu admisibilitatea cererii de recurs. Dacă este inadmisibil, recursul se declară ca atare printr-o încheiere, în acord cu alin. (2) din art. 246 Codul administrativ, recursul se declară inadmisibil în special în cazurile enumerate la literele a)-f). Din analiza acestor prevederi, rezultă că admisibilitatea/inadmisibilitatea recursului, în special, nu se limitează doar la temeiurile menționate ci urmează să însușească în condițiile Codului administrativ exercitarea efectivă a unui control de legalitate, veritabil bazat pe temeiuri concludente și serioase.

Completul specializat în examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține cu valoare de principiu jurisprudențial, că sintagma „în special” denotă caracterul neexhaustiv al temeiurilor de inadmisibilitate și în același timp oferă un drept exclusiv al instanței de recurs de a filtra cererile de recurs care nu prezintă o motivare suficient de serioasă și care pe cale de consecință nu pot însuși un eventual succes rezultat din examinarea cererii în completul de 5 judecători.

În această ordine de idei, instanța de recurs reține că Codul administrativ dezvoltă nu doar caracterul nedevelopativ al recursului dar și cerința de seriozitate a cererii din perspectiva invocării unor veritabile și esențiale încălcări de drept procedural și material capabile să răstoarne deciziile instanței de apel contestate, într-o eventuală examinare în fond și invocare *ex officio* a erorilor de drept.

Instanța de recurs reține că pentru a trece testul de admisibilitate, cererea de recurs trebuie să conțină o motivare convingătoare și întemeiată în condițiile nominalizate mai sus. Acest argument rezultă și din particularitățile de formă ale reglementării recursului în Codul administrativ și anume din sintagma „motivarea recursului” de la art. 245, alin.(2) din Codul administrativ. În consecutivitate,

motivarea cererii de recurs în circumstanțele expuse se referă la formalitățile pe care trebuie să le întrunească cererea în vederea rezistării testului și filtrului de admisibilitate.

De asemenea, Completul specializat în examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție accentuează că admisibilitatea recursului trebuie privită și în contextul rolului și funcției legale a instanței judecătorești supreme care constă, în special în asigurarea și interpretarea uniformă a legilor la examinarea cauzelor de contencios administrativ. Astfel, motivarea oricărei cereri de recurs trebuie să țină cont pentru a trece filtrul de admisibilitate și a avea succes, de aceste însușiri de ordin legal fundamental.

În acest sens, CtEDO în jurisprudența sa constantă statuează că dreptul de acces la instanțe nu este absolut. Există limitări implicit admise [Golder împotriva Regatului Unit, pct. 38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), pct. 230]. Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (Luordo împotriva Italiei, pct. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (Levages Prestations Services împotriva Franței, pct. 45). Curtea a mai reiterat că modul de aplicare a articolului 6 procedurilor în fața instanțelor ierarhic superioare depinde de caracteristicile speciale ale procedurilor respective; trebuie ținut cont de totalitatea procedurilor în sistemul de drept național și de rolul instanțelor ierarhic superioare în acest sistem. (Botten v. Norway, hotărâre din 19 februarie 1996, Reports 1996-1, p. 141, § 39). La fel, conform jurisprudenței CtEDO, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt, pot fi conforme cu cerințele articolului 6 § 1 (a se vedea Helmers c. Suediei 9 octombrie 1991, § 31, Seria A, nr. 212-A).

Completul specializat în examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție conchide că cererea de recurs depusă de către recurentă este inadmisibilă.

Conform art. 230 și art. 246 din Codul administrativ, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

dispune:

Recursul depus de către Casa Națională de Asigurări Sociale se declară inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Maria Ghervas

Judecătorii

Nina Vascan

Victor Burduh